

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИЙ КАПІТАЛ: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА

INTELLECTUAL CAPITAL: ESSENCE AND STRUCTURE

У статті досліджено сутність поняття «інтелектуальний капітал». Розглянуто підходи вітчизняних та зарубіжних науковців до класифікації його структурних елементів. Запропоновано авторське бачення економічної та облікової сутності інтелектуального капіталу. Розроблено класифікацію складників інтелектуального капіталу та модель облікового визнання інтелектуальних активів. Визначено напрями подальших досліджень.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інтелектуальні активи, людський капітал, структурний капітал, капітал відносин.

В статье исследована сущность понятия «интеллектуальный капитал». Рассмотрены подходы отечественных и зарубежных ученых к классификации его структурных элементов. Предложено авторское видение экономической и учетной сущности интеллектуального капитала. Разработаны классификация составляющих

элементов интеллектуального капитала и модель учетного признания интеллектуальных активов. Определены направления дальнейших исследований.

Ключевые слова: интеллектуальный капитал, интеллектуальные активы, человеческий капитал, структурный капитал, капитал отношений.

The article examines the essence of the concept of "intellectual capital". The approaches of domestic and foreign scientists to the classification of its structural elements are considered. The author's vision of the economic and the accounting essence of intellectual capital is proposed. The classification of the components of intellectual capital and the model of accounting recognition of intellectual assets are developed. The directions of further research are determined.

Key words: intellectual capital, intellectual assets, human capital, structural capital, capital of relations.

УДК 330.1:657

Гевлич Л.Л.

к.е.н., доцент,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса

Мошура Л.О.

студент
Донецький національний університет
імені Василя Стуса

Постановка проблеми. У сучасних умовах стрімкого розвитку та видозмінення економічної системи стає все більш помітною зростаюча роль інтелектуального капіталу – особливого інструменту збільшення вартості підприємства. Сьогодні знання стають одним із найвпливовіших чинників виробництва, а тому інтелектуальний капітал виступає основною конкурентною перевагою підприємств. Необхідно визнати, що сьогодні традиційні методи бухгалтерського обліку не дозволяють повністю визнати та відобразити складники інтелектуального капіталу. Зазначене призводить до втрати значного обсягу економічно необхідної інформації про такі об'єкти, а тому не дозволяє адекватно оцінити вплив та роль у діяльності підприємства. Саме тому постає необхідність комплексного дослідження економічної природи та можливостей облікового забезпечення інтелектуального капіталу в умовах актуалізації ролі інтелектуальних процесів у розвитку підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження у сфері економічної природи інтелектуального капіталу та проблем його облікового забезпечення займають вагоме місце у працях таких науковців, як Е. Брукінг, А. Буєвич, Н. Гавкалова, В. Горшенін, Т. Давидюк, В. Зінов, В. Іноземцев, Н. Кельчевська, О. Кендюхов, А. Козирєв, О. Торба та інші [1–14]. Проте сьогодні питання визначення економічної та облікової сутності інтелектуального капіталу залишаються не вирішеними, не створено єдиного підходу до класифікації його складників та подальшого їх визнання в межах побудови сучасної облікової системи на вітчизняних підприємствах, що зумовлює теоретичну та практичну значущість дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є розкриття сутності поняття «інтелектуальний капітал», його структури та визначення особливостей визнання елементів інтелектуального капіталу в бухгалтерському обліку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інтелектуальний капітал (як особливий складник господарської діяльності підприємства) наразі майже не знаходить свого відображення у системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності вітчизняних підприємств, тому в користувачів фінансової інформації (як зовнішніх, так і внутрішніх) відсутні достовірні дані про інтелектуальний потенціал та його реалізацію на цьому підприємстві. Таким чином, сьогодні інтелектуальний капітал не виступає повноцінним фактором здійснення господарської діяльності вітчизняних підприємств, а лише інколи включається у загальне балансове рівняння із мінімальним коефіцієнтом як частина офіційно визнаних прав на об'єкти інтелектуальної власності.

На нашу думку, головною причиною цієї ситуації є обмеженість нормативної сторони обліку та оціночних процедур складників інтелектуального капіталу, адже головною проблемою удосконалення цих процесів є невизначеність складників інтелектуального капіталу як у вітчизняній, так і в міжнародній практиці. Сучасна наукова література містить достатньо багато різних підходів до визначення сутності та ролі інтелектуального складника у господарській діяльності підприємств (табл. 1).

Таким чином, існує велике різноманіття трактувань сутності інтелектуального капіталу, що сприяє збереженню невизначеності цього поняття, а тому унеможливорює процес управління цим ресурсом.

Саме тому необхідно конкретизувати економічну та облікову сутність зазначеної дефініції (див. табл. 2). Водночас для ефективного управління інтелектуальним капіталом необхідно розуміти не лише його сутність, але і внутрішню структуру, особливості складників.

Ураховуючи велику кількість різних підходів до класифікації структурних елементів інтелектуального капіталу, на нашу думку, необхідно представити найбільш поширені з них.

Зарубіжні науковці Л. Едвінссон і М. Мелоун у своєму спільному дослідженні запропонували поділ інтелектуального капіталу на людський та структурний (рис. 1) [4, с. 434]. При цьому структурний капітал містить два складники: клієнтський капітал, що характеризує зовнішні зв'язки, та організаційний, спрямований на внутрішнє забезпечення потреб виробництва інтелектуальними ресурсами.

Інший підхід до структуризації інтелектуального капіталу застосували В. Зінов і К. Самарян, поділивши його на людський, структурний та споживчий (рис. 2) [12, с. 24].

Л. Нападовська підкреслює, що «...ураховуючи різноманітні дублювання окремих елементів інтелектуального капіталу, пропоновані різними авторами, очевидно, що до основних його елементів можна віднести людський, клієнтський та структурний капітал, який, у свою чергу, складається з інтелектуальної власності та активів інфраструктури» [13, с.352].

У доповнення до цього поділу слід зазначити, що:

1) людський капітал охоплює природний потенціал (здоров'я, здібності) та набуті протягом життя здібності й спеціальні навички персоналу (освіта, кваліфікаційний рівень), лояльне ставлення до фірми і володіння конфіденційною інформацією;

Таблиця 1

Дефініція «інтелектуальний капітал» у працях вітчизняних та зарубіжних науковців

Автор	Сутність дефініції
Е. Брукінг	Нематеріальні активи, без яких компанія не може існувати, посилюючи конкурентні переваги
О. Бутнік-Сіверський	Створений або придбаний інтелектуальний продукт, який має вартісну оцінку, об'єктивований та ідентифікований, що утримується підприємством із метою одержання прибутку (додаткової вартості)
Н. Гавкалова	Інтелектуальні ресурси, що втілені у сукупності наукових, професійних і загальних знань працівників, їхньому досвіді, уміннях, навичках, які створюють продукти інтелектуальної діяльності, що можуть належати як його винахідникові, так й іншим суб'єктам господарювання, а також використовуються з метою одержання додаткової вартості
Л. Едвінссон	Поєднання реальних і потенційних інтелектуальних здібностей та навичок працівників компанії з капіталом, що належить усій компанії
М. Ескіндаров	Система характеристик, що визначають здатність людини, тобто якість робочої сили індивідуума, сукупного працівника підприємства, фірми, корпорації, країни, що створює товар, послуги, додатковий продукт для відтворення на основі персоніфікованого економічного інтересу кожного суб'єкта, їх сукупності
В. Єрмоленко, О. Попова	Взаємозв'язок знань, досвіду та ключових компетенцій працівників підприємства, відносин фірми з клієнтами та партнерами, що забезпечує створення доданої вартості та унікальної товарної пропозиції у галузі
В. Іноземцев	«Коллективний мозок», що акумулює наукові й повсякденні знання працівників, інтелектуальну власність і накопичений досвід, організаційну структуру, інформаційні мережі й імідж фірми
О. Кендюхов	Здатні створювати вартість інтелектуальних ресурсів підприємства, представлених людським і машинним інтелектом, а також інтелектуальними продуктами, створеними самостійно або залученими як засоби створення нової вартості
Б. Леонтьєв	Вартість сукупності наявних інтелектуальних активів, включаючи інтелектуальну власність, природні та набуті інтелектуальні здібності, а також накопичені бази знань і корисні відносини з іншими суб'єктами
Й. Русс, С. Пайк, Л. Фернстрем	Частина ресурсного портфеля підприємства, яка визначає його творчі та інтелектуальні здібності щодо створення й реалізації інноваційної продукції
О. Стрижак	Сукупність здібностей та знань, які мають економічну цінність і використовуються у виробничій системі з метою створення інноваційного потенціалу та одержання доходу

Джерело: узагальнено авторами на основі [1-11]

Таблиця 2

Економічна та облікова сутність поняття «інтелектуальний капітал»

Економічна сутність	Облікова сутність
Сукупність знань, досвіду та ключових компетенцій працівників підприємства, його зв'язків із контрагентами, яка забезпечує підприємству створення доданої вартості та особливих конкурентних переваг на галузевому ринку	Інтелектуальний продукт, створений або придбаний підприємством, який має вартісну оцінку та утримується підприємством із метою створення додаткової вартості

Джерело: розроблено авторами

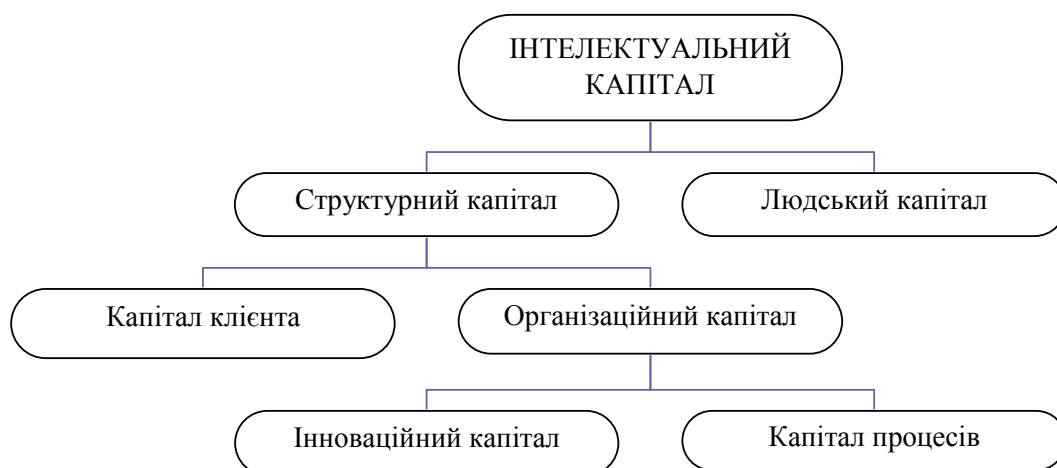

Рис. 1. Структура інтелектуального капіталу за Л. Едвінссоном і М. Мелоуном

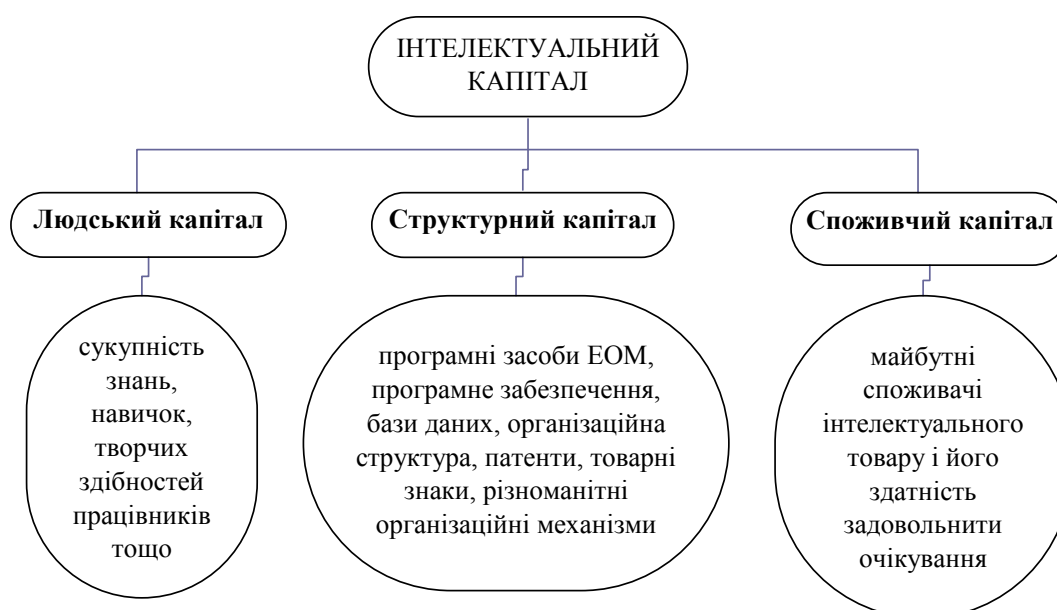

Рис. 2. Структура інтелектуального капіталу за В. Зіновим і К. Самаряном

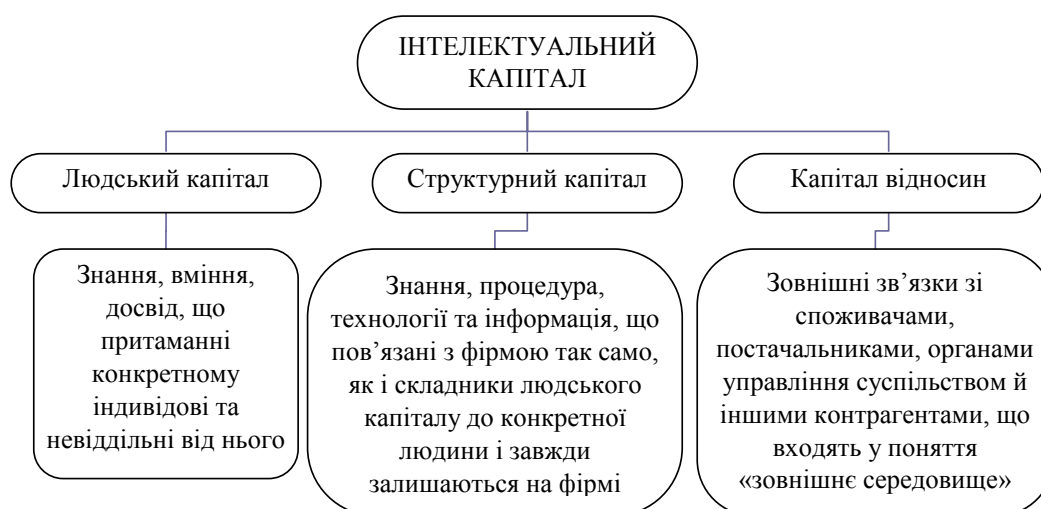

Рис. 3. Структура інтелектуального капіталу за стандартами Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAS)

2) клієнтський капітал – це відносини з покупцями, лояльність клієнтів, контракти, портфель замовлень, франшизи, ліцензійні угоди, репутація тощо;

3) під структурним капіталом треба розуміти комп'ютерні мережі та інформаційні системи, що створюють необхідні умови праці та визна-

чають інтелектуальну продуктивність працівників [14, с. 101].

Бачення цієї дефініції Міжнародною федерацією бухгалтерів (IFAS) представлено на рис. 3 [15, с. 178].

Таким чином, вищенаведені підходи до класифікації структурних елементів інтелектуального

Рис. 4. Запропонована структура інтелектуального капіталу

Рис. 5. Модель визнання інтелектуальних активів в обліку

капіталу не дозволяють однозначно визначити, що саме до нього належить, окрім «постійного» людського капіталу, та що включати у поняття «структурний капітал». При цьому клієнтський (споживчий) капітал в одних наукових роботах розглядається елементом структурного капіталу, а в інших – окремим і самостійним складником інтелектуального капіталу. Саме тому пропонується розглядати елементи інтелектуального капіталу в межах пропонованої класифікації на рис. 4.

Наведена класифікація інтелектуального капіталу, на нашу думку, детально розкриває сутність його структурних елементів та може слугувати якісною основою для систематизованого відображення таких елементів у системі бухгалтерського обліку сучасних підприємств (за умови відповідності критеріям визнання в обліку згідно з чинним законодавством).

Інтелектуальний капітал постає цілісною категорією, що містить інтелектуальні активи та пов'язані із ними зовнішні і внутрішні економічні відносини. Оскільки в процесі управління підприємством менеджерів цікавить не капітал як продукт минулого накопичення цінностей, а сформований завдяки інвестуванню капіталу економічний ресурс, націлений на здійснення майбутньої господарської діяльності, то об'єктом управління й обліку на рівні підприємства є саме інтелектуальні активи.

Із метою визнання та достовірного відображення в обліку інтелектуальні активи мають відповідати власне критеріям визнання активом, на основі чого можна побудувати відповідну модель, представлену на рис. 5, (розроблено авторами на основі [16–18]).

Звертаючись до наведеної моделі, першою умовою визнання активів є контрольованість підприємством. Відповідно до п. 4.6 основоположних припущень Концептуальної основи фінансової звітності, «оцінюючи те, чи відповідає стаття визначенню активу, необхідно звернути увагу на сутність та економічну реальність, а не лише на її юридичну форму» [18].

Так само, звертаючись до принципу превалювання економічної сутності операції над її юридичною формою, право юридичної власності не має бути визначальним у процесі визнання інтелектуальних активів. Саме тому необхідно розглядати економічний аспект власності на такі активи, їхню реальну економічно обґрунтовану наявність, прийняття усіх ризиків щодо використання активів та обмеження доступу до отримання економічних вигід від них іншим особам.

Другою умовою визнання інтелектуального активу підприємством є можливість отримання подальших економічних вигід від його використання. Законом «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» економічні вигоди

трактуються як потенційні можливості отримання підприємством грошових коштів від використання активів [19]. При цьому п. 4.8 Концептуальної основи [18] додається, що цей потенціал може сприяти надходженню грошових коштів прямо або непрямо, конвертуватися у еквіваленти грошових коштів або зменшувати відтік останніх. Такий регламент значно розширює саме поняття активів, а тому дозволяє визнати інтелектуальні активи, коли вони сприяють надходженню коштів або зменшують відтік.

Третя умова – можливість достовірної оцінки активів. На оцінку інтелектуальних активів впливає низка факторів, оскільки кожен із таких активів має власний зміст і форму, що значно ускладнює сам процес їх оцінки й обліку. При цьому оцінка об'єктів, створюваних підприємством самостійно, наразі є проблемною. Віддача від витрат прогнозується у майбутніх звітних періодах, тому оцінка активів і підприємства в цілому зростатиме. Однак установити те, наскільки збільшиться дохід від реалізації продукції чи послуг саме від використання цього активу досить складно [17, с. 252]. Така ситуація негативно впливає на інвестиційну привабливість вітчизняних підприємств, тому вимагає негайного вирішення.

Висновки з проведеного дослідження. За результатами проведеного дослідження можна сформулювати такі висновки:

1) інтелектуальний капітал є цілісною економічною категорією, що включає інтелектуальні активи як об'єкти облікової системи;

2) запропоновані авторські визначення економічної та облікової сутності інтелектуального капіталу, класифікація його складників, а також розроблена модель облікового визнання інтелектуальних активів здатні поліпшити засади організації ефективного менеджменту цього активу.

Наразі існує обмежена можливість розкриття інформації про інтелектуальні активи у вітчизняній звітності, що негативно впливає на процеси інвестування та капіталізації вітчизняних підприємств. Пошук напрямів вирішення проблеми оцінки самостійно створених нематеріальних активів буде напрямом подальших досліджень.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал: ключ к успеху в новом тысячелетии / пер. с англ.; ред. Л. Ковалик. Санкт-Петербург: Питер, 2001. 287 с.
2. Бутнік-Сіверський О. Інтелектуальний капітал (теоретичний аспект). Інтелектуальний капітал. 2002. № 1. С. 16–27.
3. Гавкалова Н., Маркова Н. Формування та використання інтелектуального капіталу. Харків: Вид. ХНЕУ, 2006. 252 с.
4. Эдвинссон Л., Мелоун М. Интеллектуальный капитал: определение истинной стоимости

компанії. Новая постиндустриальная волна на Западе / под ред. В. Иноземцева. Москва: Academia, 1999. С. 434–436.

5. Эскиндаров М. Развитие корпоративных отношений в современной российской экономике. Москва: Республика, 1999. 188 с.

6. Ермоленко В., Попова Е. Интеллектуальный капитал корпорации: сущность, структура, стратегии развития и модель управления. Человек. Сообщество. Управление. 2012. № 2. С. 110–122.

7. Иноземцев В. За пределами экономического общества. Постиндустриальные теории и постэкономические тенденции в современном мире. Москва: Academia, 1998. 640 с.

8. Кендюхов О. Організаційно-економічний механізм управління інтелектуальним капіталом підприємства : автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (переробна промисловість)». Донецьк, 2007. 31 с.

9. Леонтьев Б. Цена капитала. Интеллектуальный капитал в российском бизнесе. Москва: Издательский центр «Акционер», 2002. 200 с.

10. Русс Й., Пайк С., Фернстрём Л. Интеллектуальный капитал: практика управления. Санкт-Петербург.: Высшая школа менеджмента, 2008. 448 с.

11. Стрижак О. Формування інтелектуального капіталу підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 «Економіка, організація та управління підприємствами». Харків, 2004. 23 с.

12. Зинов В., Самарян К. Интеллектуальный капитал как базовая характеристика стоимости бизнеса. Интеллектуальная собственность. 2001. № 5–6. С. 23–25.

13. Теорія бухгалтерського обліку: моногр. / Л. Нападівська, М. Доби́я, Ш. Сандер, Р. Матезіч та ін.; за заг. ред. Л. Нападівської. Київ: Київ. Нац. торг.-екоп. ун-т, 2008. 735 с.

14. Торба О. Интеллектуальный капитал підприємств: сутність, оцінка, структура. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». 2016. Т. 24, Вип. 10(2). С. 97–105.

15. Наследникова М. Человеческий капитал как учетная категория в управлении бизнесом. URL: <https://www.sworld.com.ua/simpoz2/38.pdf>.

16. Наумчук О. Интеллектуальні активи в системі бухгалтерського обліку. Вісник ДонНУЕТ ім. Михайла Туган-Барановського. Серія «Економічні науки». 2013. № 4. С. 175–182.

17. Хомуляк Т. Проблемы оцінки в обліку інтелектуального капіталу. Банковская система: устойчивость и перспективы развития; редкол.: К. Шебеко и др. Пинск: ПолесГУ, 2017. С. 250–254.

18. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009.

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV станом на 16.05.2018 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

prise]; ed L.N. Kovalik. St. Petersburg: Peter, 287 p. (in Russian).

2. Butnik-Sivers'kyj O. (2002) Intellektual'nyy kapital (teoretychnyj aspekt) [Intellectual Capital: theoretical aspect]. Intellektual'nyy kapital, 1, pp. 16–27 (in Ukrainian).

3. Gavkalova N.L. and Markova N.S. (2006) Formuvannja ta vykorystannja intelektual'nogo kapitalu [Formation and use of intellectual capital]. Harkiv: Vyd. HNEU, 252 p. (in Ukrainian).

4. Edvinsson L. and Meloun M. (1999) Intellektual'nyy kapital: opredelenie istinnoj stoimosti kompanii [Intellectual capital: realizing your company's true value by finding its hidden brainpower]. Novaya postindustrial'naya volna na Zapade / pod red. V.L. Inozemtseva. Moscow: Academia, pp. 434-436 (in Russian).

5. Eskindarov M. (1999) Razvitie korporativnykh otnosheniy v sovremennoy rossiyskoy ekonomike [Development of corporate relations in the modern Russian economy]. Moscow: Respublika, 188 p. (in Russian).

6. Ermolenko V.V. and Popova E.D. (2012) Intellektual'nyy kapital korporatsii: sushchnost', struktura, strategii razvitiya i model' upravleniya [Intellectual capital of the corporation: the nature, structure, strategy and governance model]. Chelovek. Soobshchestvo. Upravlenie, No 2, pp. 110–122 (in Russian).

7. Inozemtsev V. (1998) Za predelami ekonomicheskogo obshchestva. Postindustrial'nye teorii i postekonomicheskie tendentsii v sovremennom mire [Outside the economic society. Post-industrial theories and post-economic trends in the modern world]. Moscow: Academia, 640 p. (in Russian).

8. Kendjuhov O. (2007) Organizacijno-ekonomichnyj mehanizm upravlinnja intelektual'nym kapitalom pidpryemstva [Organizational-economic mechanism of management of intellectual capital of the enterprise] (PhD Thesis), Donets'k, 31 p.

9. Leont'ev B. (2002) Tsena kapitala. Intellektual'nyy kapital v rossiyskom biznese [The price of intellect. Intellectual capital in Russian business]. Moscow: Aktsioner Publ., 200 p. (in Russian).

10. Russ Y., Payk S. and Fernstrem L. (2008) Intellektual'nyy kapital: praktika upravleniya [Intellectual capital: Management Practices]. St. Petersburg: Vysshaya shkola menedzhmenta Publ., 448 p. (in Russian).

11. Stryzhak O. (2004) Formuvannja intelektual'nogo kapitalu pidpryemstva [Formation of intellectual capital of the enterprise] (PhD Thesis), Harkiv, 23 p.

12. Zinov V. and Samarjan K. (2001) Intellektual'nyj kapital jak bazova harakterystyka vartosti biznesu [Intellectual capital as the basic characteristic of business value]. Intellektual'na vlasnist', No 5–6, pp. 23–25 (in Ukrainian).

13. Napadovs'ka, L.V., Dobiia, M., Sander, Sh., Matezich, R. ta in.; ed. Napadovs'ka, L.V. (2008) Teoria bukhholders'koho obliku [Theory of accounting]. Kyiv: KNTU, 735 p. (in Ukrainian).

14. Torba O.V. (2016) Intellektual'nyj kapital pidpryemstv: sutnist', ocinka, struktura [Intellectual capital of enterprises: essence, evaluation, structure]. Visnyk Dnipropetrovs'kogo universytetu: Ekonomika, Vol. 24, No 10 (2), pp. 97–105 (in Ukrainian).

REFERENCES:

1. Bruking, A. (2001). Intellektual'nyy kapital: Klyuch k uspekhu v novom tysyacheletii [Intellectual Capital, Core Assets for the Third Millenium Enter-

15. Naslednykova M.A. (2014) Chelovecheskyj kapytal kak uchethnaja kategorija v upravlenyy byznesom, available at: <https://www.sworld.com.ua/simpoz2/38.pdf> (accessed 16 May 2018).

16. Naumchuk O.A. (2013) Intelektual'ni aktyvy v systemi buhgalters'kogo obliku [Intellectual assets in the accounting system]. Visnyk DonNUET im. Myhaila Tugan-Baranovs'kogo: Ekonomichni nauky, No 4, pp. 175–182 (in Ukrainian).

17. Homuljak T.I. (2017) Problemy ocinky v obliku intelektual'nogo kapitalu [Problems of estimation in the accounting of intellectual capital] ed. Shebeko K.K. ta in.

Bankovskaya sistema: ustoychivost' i perspektivy razvitiya, Pinsk: PolesGU Publ., pp. 250–254 (in Ukrainian).

18. Konceptual'na osnova finansovoi' zvitnosti [The Conceptual Framework for Financial Reporting] (2010), available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_009 (accessed 16 May 2018) (in Ukrainian).

19. Zakon Ukrainy Pro buhgalters'kyj oblik ta finansovu zvitnist' v Ukrai'ni: vid 16.07.1999 № 996-XIV [Law of Ukraine on accounting and financial reporting in Ukraine from July 16 1999, № 996-XIV] (1999), available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (accessed 16 May 2018) (in Ukrainian).

Gevlych L.L.

PhD, Ass.Professor, Department of Accounting, Analysis and Audit

Moshura L.O.

Vasyl' Stus Donetsk National University

INTELLECTUAL CAPITAL: ESSENCE AND STRUCTURE

Intellectual capital is currently almost not reflected in the accounting and financial reporting system of domestic enterprises, which worsens their investment attractiveness. In our opinion, the main reason for this is the uncertainty of the components of intellectual capital and the limited valuation procedures for them in domestic and international practice.

The purpose of the study is to reveal the essence of the concept of “intellectual capital”, its structure and definition of the features of recognition of elements of intellectual capital in accounting.

There are many interpretations of the essence of intellectual capital, which makes it impossible to manage this resource. A critical analysis of the works of domestic and international scholars allowed us to propose an author's definition of the economic and the accounting essence of intellectual capital.

For efficient management of intellectual capital, it is necessary to understand its internal structure and features of constituent elements.

The proposed structure of intellectual capital is human, structural (organizational and productive) and capitalist relations.

The developed model of recognition of intellectual assets in the account includes the following items: controllability of the enterprise as a result of past events, accumulation of future economic benefits, the possibility of reliable assessment.

The research findings are:

1) intellectual capital is an integral economic category, which includes intellectual property as objects of the accounting system;

2) author's definitions of the economic and the accounting essence of intellectual capital, the classification of its constituent elements, as well as developed model of accounting recognition of intellectual assets were offered, which can improve the principles of organization of effective management of this asset.

Currently, there is a limited ability to disclose information about intellectual assets in domestic reporting, which adversely affects the processes of investing and capitalization of domestic enterprises. The search for solutions to the problem of valuation of independently created intangible assets will be the direction of further research.